

III

(Akty przygotowawcze)

RADA

STANOWISKO RADY (UE) NR 2/2014 W PIERWSZYM CZYTANIU

w sprawie przyjęcia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie minimalnych wymogów służących zwiększeniu mobilności pracowników między państwami członkowskimi dzięki łatwiejszemu nabywaniu i zachowywaniu uprawnień do dodatkowych emerytur

Przyjęte przez Radę w dniu 17 lutego 2014 r.

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(2014/C 77 E/01)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 46,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Swobodny przepływ osób jest jedną z podstawowych wolności Unii. Art. 46 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) stanowi, że Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, uchwalają w drodze dyrektyw środki niezbędne do wprowadzenia w życie swobodnego przepływu pracowników określonego w art. 45 TFUE. Art. 45 TFUE stanowi, że swoboda przepływu pracowników obejmuje prawo ubiegania się o oferowane miejsca pracy

oraz prawo swobodnego przemieszczania się w tym celu po terytorium państw członkowskich. Niniejsza dyrektywa ma na celu promowanie mobilności pracowników poprzez ograniczenie utrudniających tę mobilność przeszkód, które wynikają z niektórych przepisów dotyczących dodatkowych programów emerytalnych związanych ze stosunkiem pracy.

(2) Ochrona socjalna pracowników w zakresie emerytur jest gwarantowana przez ustawowe systemy zabezpieczenia społecznego, uzupełnione coraz powszechniejszymi w państwach członkowskich dodatkowymi programami emerytalnymi powiązаныmi z umowami o pracę.

(3) Parlament Europejski i Rada posiadają znaczne uprawnienia w kwestii wyboru środków, które są najstosowniejsze do osiągnięcia celu określonego w art. 46 TFUE. System koordynacji, o którym mowa w rozporządzeniu Rady (EWG) nr 1408/71 ⁽³⁾ oraz w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 ⁽⁴⁾ – a w szczególności zasady stosowane do sumowania uprawnień – nie dotyczy dodatkowych programów emerytalnych, z wyjątkiem systemów zdefiniowanych w tych rozporządzeniach jako ustawodawstwo lub systemów będących przedmiotem oświadczenia w tej kwestii ze strony państwa członkowskiego na mocy tych rozporządzeń.

⁽¹⁾ Dz.U. C 185 z 8.8.2006, s. 37.

⁽²⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 20 czerwca 2007 r. (Dz.U. C 146 E z 12.6.2008, s. 217) oraz stanowisko Rady w pierwszym czytaniu z dnia 17 lutego 2014 r. Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia ... (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym).

⁽³⁾ Rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek oraz do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U. L 149 z 5.7.1971, s. 2).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. L 166 z 30.4.2004, s. 1).

- (4) Dyrektywa Rady 98/49/WE ⁽¹⁾ była pierwszym szczegółowym środkiem mającym zwiększyć korzystanie przez pracowników z prawa do swobodnego przemieszczania się, dotyczącym dodatkowych programów emerytalnych.
- (5) Celem niniejszej dyrektywy jest dalsze ułatwienie mobilności pracowników między państwami członkowskimi poprzez ułatwienie nabywania i zachowywania uprawnień do dodatkowych emerytur przez uczestników tych dodatkowych programów emerytalnych.
- (6) Niniejsza dyrektywa nie ma zastosowania do nabywania i zachowywania uprawnień do dodatkowych emerytur przez pracowników przemieszczających się w obrębie jednego państwa członkowskiego. Państwa członkowskie mogą rozważyć skorzystanie z krajowych kompetencji w celu objęcia przepisami, które mają zastosowanie na mocy niniejszej dyrektywy, także uczestników programu zmieniających zatrudnienie w obrębie jednego państwa członkowskiego.
- (7) Państwo członkowskie może wymagać, by odchodzący pracownicy, którzy przemieszczają się do innego państwa członkowskiego, powiadamiali o tym swoje dodatkowe programy emerytalne.
- (8) Należy również uwzględnić specyficzne cechy i charakterystykę dodatkowych programów emerytalnych oraz ich zróżnicowanie w obrębie poszczególnych państw członkowskich i pomiędzy nimi. Należy odpowiednio chronić tworzenie nowych programów, sprawne funkcjonowanie programów już istniejących oraz oczekiwania i prawa aktualnych uczestników programów emerytalnych. Niniejsza dyrektywa powinna zwłaszcza uwzględnić rolę, jaką w tworzeniu i we wdrażaniu dodatkowych programów emerytalnych odgrywają partnerzy społeczni.
- (9) W niniejszej dyrektywie nie kwestionuje się prawa państw członkowskich do organizowania własnych systemów emerytalnych. Państwa członkowskie pozostają w pełni odpowiedzialne za organizację takich systemów i nie są zobowiązane do tego, by przy transpozycji niniejszej dyrektywy do prawa krajowego wprowadzić przepisy przewidujące utworzenie dodatkowych programów emerytalnych.
- (10) Niniejsza dyrektywa nie ogranicza autonomii partnerów społecznych, jeżeli odpowiadają oni za tworzenie programów emerytalnych i za zarządzanie nimi, o ile są w stanie zapewnić rezultaty określone w niniejszej dyrektywie.
- (11) Niniejsza dyrektywa powinna mieć zastosowanie do wszystkich dodatkowych programów emerytalnych, które zostały utworzone zgodnie z przepisami krajowymi i praktyką krajową i które mają zapewnić pracownikom dodatkowe emerytury, takich jak umowy ubezpieczenia zbiorowego, systemy repartycyjne uzgodnione przez jedną lub więcej branż lub sektorów, systemy kapitałowe lub przyrzeczenia emerytury zaspokajane z rezerw księgowych lub wszelkie zbiorowe lub inne porównywalne systemy.
- (12) Niniejsza dyrektywa nie powinna mieć zastosowania do dodatkowych programów emerytalnych lub w stosownym przypadku do części takich programów, jeżeli zostały one zamknięte i w związku z tym nie przyjmują nowych uczestników, gdyż wprowadzenie nowych przepisów mogłoby być dla takich programów nieuzasadnionym obciążeniem.
- (13) Niniejsza dyrektywa nie powinna wpływać na ustalenia dotyczące gwarancji na wypadek niewypłacalności ani na ustalenia dotyczące kompensacji, które nie stanowią części dodatkowych programów emerytalnych związanych ze stosunkiem pracy i które mają ochronić uprawnienia emerytalne pracownika w razie niewypłacalności przedsiębiorstwa lub programu emerytalnego. Podobnie niniejsza dyrektywa nie powinna wpływać na krajowe fundusze rezerw emerytalnych.
- (14) Niniejszą dyrektywę powinno stosować się wyłącznie do dodatkowych programów emerytalnych, w przypadku których uprawnienia opierają się na stosunku pracy i są powiązane z osiągnięciem wieku emerytalnego lub spełnieniu innych wymogów określonych w programie lub w przepisach krajowych. Niniejszej dyrektywy nie stosuje się do indywidualnych rozwiązań emerytalnych, które nie zostały określone w ramach stosunku pracy. Jeżeli z dodatkowymi programami emerytalnymi są związane świadczenia z tytułu niezdolności do pracy lub renty rodzinne, uprawnienia do nich mogą być regulowane specjalnymi zasadami. Niniejsza dyrektywa nie wpływa na obowiązujące prawo krajowe ani na zasady dodatkowych programów emerytalnych dotyczące tych specjalnych zasad.
- (15) Jednorazowa wypłata, która nie jest związana ze składkami wpłacanymi na potrzeby dodatkowego świadczenia emerytalnego, która jest wypłacana bezpośrednio lub pośrednio w momencie ustania stosunku pracy i która jest finansowana wyłącznie przez pracodawcę, nie powinna być traktowana jako dodatkowa emerytura w rozumieniu niniejszej dyrektywy.
- (16) Ponieważ dodatkowe świadczenia emerytalne stają się w wielu państwach członkowskich coraz istotniejsze dla zapewnienia odpowiedniego standardu życia na starość, należy poprawić warunki nabywania i zachowywania uprawnień emerytalnych, aby ograniczyć przeszkody w swobodnym przemieszczaniu się pracowników między państwami członkowskimi.
- (17) Fakt, że w niektórych dodatkowych programach emerytalnych uprawnienia emerytalne mogą zostać utracone, jeżeli stosunek pracy pracownika ustanie, zanim pracownik osiągnie minimalny okres uczestnictwa w programie („okres gromadzenia nieprzepadalnych uprawnień”) lub zanim osiągnie minimalny wiek („wiek osiągnięcia nieprzepadalnych uprawnień”), może uniemożliwić pracownikom przemieszczającym się pomiędzy państwami członkowskimi nabycie odpowiednich uprawnień emerytalnych. Wymóg dotyczący długiego okresu oczekiwania na uzyskanie uczestnictwa w programie emerytalnym może mieć podobny skutek. Takie warunki stanowią więc przeszkodę w swobodnym przemieszczaniu się pracowników. Przeszkodą w swobodnym przemieszczaniu się nie są natomiast minimalne wiekowe wymogi uczestnictwa, które w związku z tym nie są przedmiotem niniejszej dyrektywy.

⁽¹⁾ Dyrektywa Rady 98/49/WE z dnia 29 czerwca 1998 r. w sprawie ochrony uprawnień do dodatkowych świadczeń emerytalnych lub rentowych pracowników i osób prowadzących działalność na własny rachunek przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U. L 209 z 25.7.1998, s. 46).

- (18) Wymogi w zakresie nieprzepadalnych uprawnień nie powinny być porównywane z innymi warunkami nabywania prawa do dożywotniej emerytury ustalonymi w odniesieniu do etapu wypłaty zgodnie z prawem krajowym lub zgodnie z zasadami niektórych dodatkowych programów emerytalnych, zwłaszcza systemów o zdefiniowanej składce. Okresem gromadzenia nieprzepadalnych uprawnień nie jest na przykład okres aktywnego uczestnictwa w programie, który jego uczestnik musi osiągnąć po uzyskaniu uprawnień do dodatkowej emerytury, aby móc ubiegać się o emeryturę w formie emerytury dożywotniej lub wypłaty kapitału.
- (19) Jeżeli stosunek pracy ustał przed uzyskaniem przez odchodzącego pracownika nieprzepadalnych uprawnień emerytalnych oraz jeżeli program lub pracodawca ponoszą ryzyko inwestycyjne zwłaszcza w systemach o zdefiniowanym świadczeniu, program powinien zawsze zwrócić składki emerytalne odchodzącego pracownika. Jeżeli stosunek pracy ustał przed uzyskaniem przez odchodzącego pracownika nieprzepadalnych uprawnień emerytalnych oraz jeżeli odchodzący pracownik ponosi ryzyko inwestycyjne, zwłaszcza w systemach o zdefiniowanej składce, program może wypłacić wartość inwestycji wynikającą z tych składek. Wysokość takiej wypłaty może być wyższa lub niższa od składek wpłaconych przez odchodzącego pracownika. Ewentualnie program może wypłacić sumę składek.
- (20) Odchodzący pracownik powinien mieć prawo zachowania zgromadzonych nieprzepadalnych uprawnień emerytalnych w formie nieaktywnych uprawnień w dodatkowym programie emerytalnym, w ramach którego te uprawnienia zostały nabyte. W odniesieniu do zachowania nieaktywnych uprawnień emerytalnych poziom ochrony można uznać za równorzędny, jeżeli – zwłaszcza w przypadku systemu o zdefiniowanej składce – odchodzącym pracownikom przyznaje się możliwość przeniesienia wartości ich zgromadzonych nieprzepadalnych uprawnień emerytalnych do dodatkowego programu emerytalnego spełniającego warunki określone w niniejszej dyrektywie.
- (21) Zgodnie z przepisami krajowymi i praktyką krajową należy podjąć działania mające zapewnić zachowanie nieaktywnych uprawnień emerytalnych oraz wartości takich uprawnień. Wartość takich uprawnień w chwili, w której uczestnik odchodzi z programu, należy określić zgodnie z przepisami krajowymi i praktyką krajową. W przypadku indeksacji wartości nieaktywnych uprawnień emerytalnych należy uwzględnić szczególnie charakter danego programu, interesy beneficjentów z odroczonego uprawnieniem oraz interesy pozostałych aktywnych uczestników programu i beneficjentów pobierających emeryturę.
- (22) Niniejsza dyrektywa nie tworzy obowiązku wprowadzenia korzystniejszych warunków dla nieaktywnych uprawnień emerytalnych niż dla uprawnień aktywnych uczestników programu.
- (23) Jeżeli zgromadzone nieprzepadalne uprawnienia emerytalne lub wartość zgromadzonych nieprzepadalnych uprawnień emerytalnych odchodzącego pracownika nie przekraczają mającego zastosowanie progu określonego przez dane państwo członkowskie oraz w celu uniknięcia nadmiernych kosztów administracyjnych będących wynikiem zarządzania dużą liczbą nieaktywnych uprawnień emerytalnych o niskiej wartości, można przewidzieć opcję, zgodnie z którą w ramach tych programów emerytalnych nie zachowuje się tych zgromadzonych nieprzepadalnych uprawnień, ale zamiast tego wypłaca się odchodzącemu pracownikowi kapitał odpowiadający wartości zgromadzonych nieprzepadalnych uprawnień. W stosownym przypadku takie przeniesienie wartości lub wypłata kapitału określane powinny być zgodnie z przepisami krajowymi i praktyką krajową. W stosownym przypadku państwa członkowskie powinny ustalić próg takich wypłat z uwzględnieniem adekwatności przyszłego dochodu pracownika z emerytury.
- (24) Niniejsza dyrektywa nie przewiduje przenoszenia zgromadzonych nieprzepadalnych uprawnień emerytalnych. Jednakże w celu ułatwienia mobilności pracowników między państwami członkowskimi państwa członkowskie powinny dążyć do jak największej poprawy możliwości przenoszenia zgromadzonych nieprzepadalnych uprawnień emerytalnych, w szczególności gdy wprowadzane są nowe dodatkowe programy emerytalne.
- (25) Bez uszczerbku dla dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/41/WE⁽¹⁾ aktywni uczestnicy programu i beneficjenci z odroczonego uprawnieniem korzystający lub zamierzający skorzystać z prawa do swobodnego przemieszczania się powinni być na swój wniosek we właściwy sposób informowani o uprawnieniach do dodatkowych emerytur. Jeżeli z programem związane są renty rodzinne, beneficjenci pozostali przy życiu powinni mieć takie samo prawo do uzyskania informacji jak beneficjenci z odroczonego uprawnieniem. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość postanowienia, że informacje takie nie muszą być przekazywane częściej niż raz w roku.
- (26) W związku z różnorodnością dodatkowych programów emerytalnych Unia powinna jedynie określić ogólne cele, które należy osiągnąć, dlatego też odpowiednim instrumentem prawnym jest dyrektywa.
- (27) Ponieważ celu niniejszej dyrektywy, a mianowicie łatwiejszego korzystania z prawa pracowników do swobody przemieszczania się między państwami członkowskimi, nie mogą w sposób wystarczający osiągnąć państwa członkowskie, ale z uwagi na zakres i skutki niniejszej dyrektywy, można go lepiej osiągnąć na szczeblu unijnym, Unia może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym samym artykule niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.

⁽¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/41/WE z dnia 3 czerwca 2003 r. w sprawie działalności instytucji pracowniczych programów emerytalnych oraz nadzoru nad takimi instytucjami (Dz.U. L 235 z 23.9.2003, s. 10).

- (28) Niniejsza dyrektywa określa wymogi minimalne, co pozostawia państwu członkowskim możliwość przyjęcia lub zachowania przepisów korzystniejszych. Wdrażaniem niniejszej dyrektywy nie można uzasadnić pogorszenia warunków w stosunku do sytuacji już istniejącej w danym państwie członkowskim.
- (29) Nie później niż sześć lat od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy Komisja powinna sporządzić sprawozdanie z jej stosowania.
- (30) Zgodnie z przepisami krajowymi regulującymi funkcjonowanie dodatkowych programów emerytalnych państwa członkowskie mogą powierzyć partnerom społecznym, na ich wspólny wniosek, wdrożenie niniejszej dyrektywy w odniesieniu do przepisów związanych z układami zbiorowymi, pod warunkiem że państwa członkowskie podejmą wszelkie niezbędne kroki, by móc w każdym momencie zapewnić skutki przewidziane w niniejszej dyrektywie,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejsza dyrektywa określa przepisy mające na celu ułatwienie korzystania z prawa do swobodnego przemieszczania się pracowników między państwami członkowskimi poprzez ograniczenie przeszkód, które wynikają z niektórych zasad dotyczących dodatkowych programów emerytalnych związanych ze stosunkiem pracy.

Artykuł 2

Zakres zastosowania

1. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do dodatkowych programów emerytalnych, z wyjątkiem systemów objętych rozporządzeniem (WE) nr 883/2004.
2. Niniejsza dyrektywa nie ma zastosowania do:
 - a) dodatkowych programów emerytalnych, które w momencie wejścia w życie niniejszej dyrektywy nie przyjmują już nowych aktywnych uczestników i które pozostają dla nich zamknięte;
 - b) dodatkowych programów emerytalnych, które podlegają środkom obejmującym interwencję organów administracyjnych utworzonych na mocy przepisów krajowych lub organów sądowych, mającym służyć zachowaniu lub przywróceniu wcześniejszej sytuacji finansowej tych programów, włączając w to postępowanie likwidacyjne. Niniejsze wyłączenie nie obejmuje okresu po zakończeniu takiej interwencji;
 - c) programów gwarancyjnych na wypadek niewypłacalności, programów kompensacyjnych i krajowych funduszy rezerw emerytalnych; oraz

d) jednorazowych wypłat, których pracodawca dokonuje na rzecz pracownika w momencie ustania jego stosunku pracy i które nie są związane ze świadczeniem emerytalnym.

3. Niniejsza dyrektywa nie ma zastosowania do rent z tytułu niezdolności do pracy lub rent rodzinnych związanych z dodatkowymi programami emerytalnymi z wyjątkiem szczególnych postanowień art. 5 i 6 dotyczących rent rodzinnych.

4. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie wyłącznie do okresów zatrudnienia przypadających po jej transponowaniu zgodnie z art. 8.

5. Niniejsza dyrektywa nie ma zastosowania do nabywania i zachowywania uprawnień do dodatkowych emerytur przez pracowników przemieszczających się w obrębie jednego państwa członkowskiego.

Artykuł 3

Definicje

Na użytek niniejszej dyrektywy zastosowanie mają następujące definicje:

- a) „dodatkowa emerytura” oznacza emeryturę przewidzianą w myśl zasad dodatkowego programu emerytalnego utworzonego zgodnie z prawem krajowym i praktyką krajową;
- b) „dodatkowy program emerytalny” oznacza pracowniczy program emerytalny związany ze stosunkiem pracy, ustanowiony zgodnie z prawem krajowym i praktyką krajową i mający na celu zapewnienie pracownikom dodatkowej emerytury;
- c) „aktywni uczestnicy programu” oznaczają pracowników, którym w związku z bieżącym stosunkiem pracy przysługuje lub może przysługiwać po spełnieniu wszelkich wymogów nabycia uprawnień prawo do dodatkowej emerytury zgodnie z zasadami dodatkowego programu emerytalnego;
- d) „okres oczekiwania” oznacza okres zatrudnienia wymagany zgodnie z prawem krajowym lub zasadami dodatkowego programu emerytalnego lub przez pracodawcę, zanim pracownik zyska uprawnienia do uczestnictwa w programie;
- e) „okres gromadzenia nieprzepadalnych uprawnień” oznacza okres aktywnego uczestnictwa w programie wymagany zgodnie z prawem krajowym lub zasadami dodatkowego programu emerytalnego do nabycia prawa do zgromadzonych uprawnień do dodatkowej emerytury;
- f) „zgromadzone nieprzepadalne uprawnienia emerytalne” oznaczają prawo do zgromadzonych uprawnień do dodatkowej emerytury przysługujące po spełnieniu wszelkich wymogów nabycia uprawnień, zgodnie z zasadami dodatkowego programu emerytalnego i w stosownym przypadku zgodnie z prawem krajowym;
- g) „odchodzący pracownik” oznacza aktywnego uczestnika programu, którego bieżący stosunek pracy ustaje z powodów innych niż nabycie uprawnień do dodatkowej emerytury i który przemieszcza się między państwami członkowskimi;

- h) „beneficjent z odroczoneymi uprawnieniami” oznacza byłego aktywnego uczestnika programu, który zgromadził nieprzepadalne uprawnienia emerytalne w ramach dodatkowego programu emerytalnego, ale nie otrzymuje jeszcze dodatkowej emerytury z tego programu;
- i) „nieaktywne uprawnienia emerytalne” oznaczają nieprzepadalne uprawnienia emerytalne przysługujące w ramach programu, w którym zostały uzyskane przez beneficjenta z odroczoneymi uprawnieniami;
- j) „wartość nieaktywnych uprawnień emerytalnych” oznacza wartość kapitałową uprawnień emerytalnych obliczaną zgodnie z przepisami krajowymi i praktyką krajową.

Artykuł 4

Warunki nabycia uprawnień w ramach dodatkowych programów emerytalnych

1. Państwa członkowskie podejmują wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia, by:
- a) jeżeli zastosowanie ma okres gromadzenia nieprzepadalnych uprawnień lub okres oczekiwania, lub oba te okresy, ich łączna długość nie przekraczała w przypadku odchodzących pracowników trzech lat;
- b) jeżeli przewidziany jest minimalny wiek gromadzenia nieprzepadalnych uprawnień emerytalnych, nie przekraczał on w przypadku odchodzących pracowników 21 lat;
- c) jeżeli stosunek pracy ustał przed nabyciem przez odchodzącego pracownika nieprzepadalnych uprawnień emerytalnych, dodatkowy program emerytalny wypłacał składki wpłacone przez pracownika odchodzącego lub w imieniu pracownika odchodzącego zgodnie z przepisami krajowymi, układami zbiorowymi lub umowami zbiorowymi lub, jeżeli odchodzący pracownik ponosi ryzyko inwestycyjne – sumę wpłaconych składek albo wartość inwestycji wynikającą z tych składek.
2. Państwa członkowskie mogą zezwolić partnerom społecznym na określenie w drodze układu zbiorowego innych postanowień, o ile postanowienia takie zapewnią nie mniej korzystną ochronę i nie stanowią przeszkody w swobodnym przemieszczaniu się pracowników.

Artykuł 5

Zachowanie nieaktywnych uprawnień emerytalnych

1. Z zastrzeżeniem ust. 3 i 4 państwa członkowskie przyjmują środki niezbędne do zapewnienia możliwości pozostawienia przez odchodzących pracowników nieprzepadalnych uprawnień emerytalnych w dodatkowym programie emerytalnym, w którym zostały one uzyskane. Do celów ust. 2 wartość początkową tych uprawnień oblicza się w chwili ustania dotychczasowego stosunku pracy odchodzącego pracownika.
2. Uwzględniając charakter zasad i praktyki programu emerytalnego, państwa członkowskie przyjmują środki niezbędne do zapewnienia traktowania nieaktywnych

uprawnień emerytalnych odchodzących pracowników oraz beneficjentów pozostałych przy życiu lub wartości takich uprawnień odpowiednio do wartości uprawnień aktywnych uczestników programu lub zgodnie z przyrostem aktualnie wypłacanych świadczeń emerytalnych bądź w inny sposób uznawany za sprawiedliwy, na przykład:

- a) jeżeli uprawnienia emerytalne w dodatkowym programie emerytalnym są nabywane jako uprawnienie do kwoty nominalnej – przez ochronę wartości nominalnej nieaktywnych uprawnień emerytalnych;
- b) jeżeli wartość naliczonych uprawnień emerytalnych zmienia się w czasie – przez indeksowanie wartości nieaktywnych uprawnień emerytalnych przy zastosowaniu:
- (i) stopy procentowej zapisanej w dodatkowym programie emerytalnym; lub
- (ii) stopy zwrotu z inwestycji uzyskanej przez dodatkowy program emerytalny;

lub

- c) jeżeli wartość naliczonych uprawnień emerytalnych jest indeksowana, na przykład z uwzględnieniem stopy inflacji lub poziomu wynagrodzeń – przez odpowiednią indeksację wartości nieaktywnych uprawnień emerytalnych z zastrzeżeniem proporcjonalnych ograniczeń określonych w prawie krajowym lub uzgodnionych przez partnerów społecznych.

3. Państwa członkowskie mogą zezwolić, by dodatkowe programy emerytalne nie zachowywały zgromadzonych nieprzepadalnych uprawnień pracownika odchodzącego, ale wypłacały odchodzącemu pracownikowi – za jego zgodą wyrażoną po uzyskaniu odpowiednich informacji, w tym dotyczących mających zastosowanie opłat – kapitał, którego wartość odpowiada wartości zgromadzonych nieprzepadalnych uprawnień emerytalnych, jeżeli wartość zgromadzonych nieprzepadalnych uprawnień emerytalnych nie przekracza progu określonego przez dane państwo członkowskie. Państwo członkowskie informuje Komisję o stosowanym progu.

4. Państwa członkowskie mogą zezwolić partnerom społecznym na określenie w drodze układu zbiorowego innych postanowień, o ile postanowienia takie zapewniają nie mniej korzystną ochronę i nie stanowią przeszkody w swobodnym przemieszczaniu się pracowników.

Artykuł 6

Informacje

1. Państwa członkowskie zapewniają aktywnym uczestnikom programu możliwość uzyskania – na wniosek – informacji o tym, jak ustanie stosunku pracy wpłynęłoby na ich uprawnienia do dodatkowej emerytury.

W szczególności udostępnia się informacje dotyczące:

- a) warunków nabycia uprawnień do dodatkowej emerytury oraz konsekwencji ich zastosowania w chwili ustania stosunku pracy;

b) wartości zgromadzonych przez nich nieprzepadalnych uprawnień emerytalnych lub oszacowania zgromadzonych nieprzepadalnych uprawnień emerytalnych, przeprowadzonego nie więcej niż 12 miesięcy przed złożeniem wniosku o udzielenie informacji; oraz

c) warunków przyszłego traktowania nieaktywnych uprawnień emerytalnych.

Jeżeli program pozwala na wcześniejszy dostęp do nieprzepadalnych uprawnień emerytalnych poprzez wypłatę kapitału, do udostępnianych informacji dołącza się pisemne pouczenie, że uczestnik powinien rozważyć zasięgnięcie porady w sprawie zainwestowania tego kapitału w celu uzyskania świadczenia emerytalnego.

2. Państwa członkowskie zapewniają beneficjentom z odroczoneymi uprawnieniami możliwość uzyskania – na wniosek – informacji na temat:

a) wartości ich nieaktywnych uprawnień emerytalnych lub oszacowania nieaktywnych uprawnień emerytalnych, przeprowadzonego nie więcej niż 12 miesięcy przed złożeniem wniosku o udzielenie informacji; oraz

b) warunków traktowania nieaktywnych uprawnień emerytalnych.

3. W przypadku rent rodzinnych związanych z dodatkowymi programami emerytalnymi, ust. 2 ma w odniesieniu do wypłaty renty rodzinnej zastosowanie do beneficjentów pozostałych przy życiu.

4. Informacje są przekazywane w sposób zrozumiały, na piśmie i w rozsądnym terminie. Państwa członkowskie mogą postanowić, że informacje takie nie muszą być przekazywane częściej niż raz w roku.

5. Obowiązek określony w niniejszym artykule pozostaje bez uszczerbku dla obowiązków instytucji pracowniczych programów emerytalnych zgodnie z art. 11 dyrektywy 2003/41/WE, i stanowi ich uzupełnienie.

Artykuł 7

Wymogi minimalne oraz klauzula o nieobniżaniu poziomu ochrony

1. Państwa członkowskie mogą przyjąć lub zachować przepisy dotyczące nabywania przez pracowników uprawnień do dodatkowych emerytur, zachowywania uprawnień do dodatkowych emerytur przez odchodzących pracowników oraz prawa aktywnych uczestników programu i beneficjentów z odroczoneymi uprawnieniami do uzyskania informacji, które są korzystniejsze niż przepisy niniejszej dyrektywy.

2. Transpozycja niniejszej dyrektywy nie może w żadnym razie stanowić uzasadnienia dla ograniczenia istniejących w państwach członkowskich uprawnień do nabywania i

zachowywania uprawnień do dodatkowych emerytur ani prawa uczestników lub beneficjentów programu do uzyskiwania informacji.

Artykuł 8

Transpozycja

1. Do dnia ... (*) państwa członkowskie przyjmują przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy lub zapewniają do tego czasu wprowadzenie wymaganych postanowień uzgodnionych przez partnerów społecznych w drodze układu. Państwa członkowskie mają obowiązek podjąć niezbędne działania umożliwiające im zagwarantowanie rezultatów wymaganych niniejszą dyrektywą. Niezwłocznie informują Komisję o tych przepisach.

2. Przyjęte przez państwa członkowskie przepisy, o których mowa w ust. 1, zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określane są przez państwa członkowskie.

Artykuł 9

Sprawozdanie

1. Państwa członkowskie przekazują Komisji wszelkie dostępne informacje o stosowaniu niniejszej dyrektywy do dnia ... (**).

2. Do dnia ... (***) Komisja sporządzi sprawozdanie ze stosowania niniejszej dyrektywy i przedstawi je Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu.

Artykuł 10

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 11

Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w ...

W imieniu Parlamentu
Europejskiego

...
Przewodniczący

W imieniu Rady

...
Przewodniczący

(*) Dz.U.: proszę wstawić datę - 4 lata po wejściu w życie niniejszej dyrektywy.

(**) Dz.U.: proszę wstawić datę - 5 lat po wejściu w życie niniejszej dyrektywy.

(***) Dz.U.: proszę wstawić datę - 6 lat po wejściu w życie niniejszej dyrektywy.

UZASADNIENIE RADY

I. WPROWADZENIE

W dniu 20 października 2005 r. Komisja przyjęła wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie poprawy możliwości przenoszenia uprawnień do dodatkowych emerytur lub rent.

Po tym jak w dniu 20 czerwca 2007 r. Parlament Europejski wydał opinię ⁽¹⁾ w pierwszym czytaniu, Komisja przyjęła zmieniony wniosek, który przedstawiła w dniu 15 października 2007 r. ⁽²⁾ W zmienionym wniosku Komisja wprowadziła wiele poprawek parlamentarnych oraz uwzględniła dyskusje, które odbyły się na forum Rady. Zmieniony wniosek koncentrował się na nabywaniu i zachowywaniu uprawnień, a pomijał kwestię możliwości ich przenoszenia.

W dniu 20 kwietnia 2006 r. swoją opinię wydał Komitet Ekonomiczno-Społeczny ⁽³⁾.

W dniu 20 czerwca 2013 r. Rada wypracowała podejście ogólne ⁽⁴⁾.

W następstwie nieformalnych negocjacji w dniu 26 listopada 2013 r. osiągnięto wstępne porozumienie między współprawodawcami z myślą o szybkim osiągnięciu porozumienia w drugim czytaniu.

W dniu 16 grudnia 2013 r. Rada osiągnęła porozumienie polityczne w sprawie swojego stanowiska w pierwszym czytaniu ⁽⁵⁾.

II. CEL

Niniejszy projekt dyrektywy ma ułatwić mobilność pracowników między państwami członkowskimi, dzięki temu że uczestnicy programów będą mogli łatwiej nabywać i zachowywać uprawnienia do dodatkowych emerytur.

III. ANALIZA I GŁÓWNE ELEMENTY STANOWISKA RADY W PIERWSZYM CZYTANIU

A. Kontekst proceduralny

Kierując się zmienionym wnioskiem Komisji, Parlament Europejski i Rada przeprowadziły negocjacje w celu wypracowania porozumienia na etapie przyjmowania przez Radę stanowiska w pierwszym czytaniu („wczesne porozumienie w drugim czytaniu”). Tekst stanowiska Rady odzwierciedla kompromis osiągnięty między tymi dwoma współprawodawcami.

B. Podsumowanie głównych kwestii

1. Podstawa prawna

Podstawą prawną wybraną w tekście kompromisowym i odzwierciedloną w stanowisku Rady w pierwszym czytaniu jest art. 46 TFUE.

2. Zakres stosowania i definicja „odchodzącego pracownika” (art. 2, art. 3 lit. g) i motyw 6)

W kompromisowym tekście przewidziano, że dyrektywa obejmuje odchodzących pracowników, którzy przeprowadzają się między państwami członkowskimi. Nie będzie dotyczyła pracowników, którzy przeprowadzają się w obrębie jednego państwa członkowskiego. W motywie 6 wspomina się jednak, że państwa członkowskie mogą mimo wszystko rozważyć skorzystanie z krajowych kompetencji w celu objęcia przepisami, które mają zastosowanie na mocy tej dyrektywy, także uczestników programu zmieniających zatrudnienie w obrębie jednego państwa członkowskiego.

⁽¹⁾ Dok. 10933/07.

⁽²⁾ Dok. 13857/1/07 REV 1.

⁽³⁾ Dok. SOC/217.

⁽⁴⁾ Dok. 11459/13.

⁽⁵⁾ Dok. 17221/13 ADD 1.

W tekście kompromisowym doprecyzowano ponadto, że dyrektywa dotyczy wyłącznie okresów zatrudnienia przypadających po jej wdrożeniu. Nie będzie dotyczyła systemów emerytalnych objętych rozporządzeniem (WE) nr 883/2004, programów, które nie przyjmują już nowych czynnych członków, ani programów, które podlegają takim środkom, jak postępowanie likwidacyjne. Nie będzie też dotyczyła programów gwarancyjnych na wypadek niewypłacalności, programów kompensacyjnych, krajowych funduszy rezerw, ani jednorazowych wypłat niezwiązanych ze świadczeniami emerytalnymi. Z zakresu stosowania wyłączone zostały również świadczenia inwalidzkie. Niektóre przepisy dotyczące zachowania zgromadzonych nieprzepadalnych uprawnień emerytalnych i nieaktywnych uprawnień emerytalnych (art. 5) oraz informacji (art. 6) dotyczą rent rodzinnych, które zasadniczo są wyłączone z zakresu stosowania dyrektywy.

3. Ochrona uprawnień emerytalnych (art. 4, art. 5 i motyw 23)

W tekście kompromisowym odzwierciedlonym w stanowisku w pierwszym czytaniu wzmocniono warunki nabycia uprawnień emerytalnych, tak by w przypadku zastosowania okresu gromadzenia nieprzepadalnych uprawnień lub okresu oczekiwania, ich łączny czas nie przekraczał trzech lat. Minimalny wiek osiągnięcia nieprzepadalnych uprawnień nie przekracza 21 lat.

W odniesieniu do zachowania zgromadzonych nieprzepadalnych uprawnień emerytalnych w tekście kompromisowym przewidziano środki krajowe, by zagwarantować, że nieprzepadalne uprawnienia emerytalne odchodzących pracowników będą mogły pozostać w tym programie, w którym zostały zgromadzone. Programy mają jednak również możliwość wypłacenia pracownikowi – za jego świadomą zgodą – sumy kapitału do pewnego progu ustalonego na szczeblu krajowym z uwzględnieniem stosownych opłat. Jak wyjaśniono w motywie 23, ma to na celu uniknięcie nadmiernych kosztów administracyjnych wynikających z zarządzania dużą liczbą nieaktywnych uprawnień o niskiej wartości; z drugiej strony, przy ustalaniu progów płatności sum kapitału państwa członkowskie powinny uwzględniać adekwatność przyszłego dochodu pracownika z emerytury.

W tekście kompromisowym przewidziano, że nieaktywne uprawnienia emerytalne odchodzących pracowników oraz osób pozostałych przy życiu lub ich wartości będą traktowane zgodnie z wartością uprawnień aktywnych uczestników programu lub zgodnie z przyrostem aktualnie wypłacanych świadczeń emerytalnych bądź w inny sposób uznawany za równe traktowanie.

4. Informowanie (art. 6)

W tekście kompromisowym poprawiono również prawa do informacji aktywnych uczestników systemów, jak również beneficjentów z odroczoneymi uprawnieniami oraz osób pozostałych przy życiu. Państwa członkowskie zapewniają aktywnym uczestnikom programu możliwość uzyskania – na wniosek – informacji o tym, jak ustanie stosunku pracy wpłynęłoby na ich uprawnienia do emerytury. Jeżeli program pozwala na wcześniejszy dostęp do zgromadzonych nieprzepadalnych uprawnień emerytalnych poprzez wypłatę kapitału, wśród informacji znajduje się pisemne stwierdzenie, że uczestnik programu powinien rozważyć zasięgnięcie porady w sprawie zainwestowania tego kapitału na potrzeby świadczenia emerytalnego.

Beneficjenci z odroczoneymi uprawnieniami mają również otrzymać – na żądanie – informacje dotyczące wartości ich nieaktywnych uprawnień oraz warunków traktowania tych uprawnień. Na mocy tej dyrektywy beneficjenci pozostali przy życiu również mają prawo do informacji dotyczących płatności rent rodzinnych związanych z dodatkowymi programami emerytalnymi.

5. Transpozycja (art. 8)

W tekście kompromisowym przewidziano okres transpozycji wynoszący cztery lata od daty przyjęcia.

6. Sprawozdanie (art. 9)

W tekście kompromisowym zawarto następujący kalendarz sprawozdań: państwa członkowskie składają Komisji sprawozdanie na temat stosowania dyrektywy w ciągu pięciu lat od jej wejścia w życie. Rok później Komisja ma złożyć Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu sprawozdanie ze stosowania dyrektywy.

IV. PODSUMOWANIE

W stanowisku Rady w pierwszym czytaniu odzwierciedlono kompromis osiągnięty w negocjacjach między Radą a Parlamentem Europejskim, w których pośredniczyła Komisja. Kompromis ten został potwierdzony w piśmie przewodniczącego parlamentarnej Komisji Zatrudnienia i Spraw Społecznych (EMPL) do przewodniczącego Komitetu Stałych Przedstawicieli (pismo z datą 9 grudnia 2013 r.). W piśmie tym przewodniczący zaznaczył, że zaleci członkom komisji EMPL, a następnie zgromadzeniu parlamentarnemu, by zaakceptowali stanowisko Rady w pierwszym czytaniu bez zmian Parlamentu w drugim czytaniu – z zastrzeżeniem weryfikacji, której mają dokonać prawnicy lingwiści obu instytucji.
